

និងប្រជាជនរៀនសូត្រណាមបានឡើយ» ។ ហើយបន្ទាប់ពីការចាប់ផ្តើមនៃការវាយសំរុកផ្តាច់ព្រៃត្រលើក្រុងភ្នំពេញ នៅថ្ងៃទី១២មករា១៩៧៥, ខ្មៅ-ឌីកម្ម បានទទួលលិខិតមួយច្បាប់ទៀតពីសាឡាត-សរដែលមានន័យថា ៖ **<ជំនួយរៀនសូត្រណាមបានរួមចំណែកយ៉ាងធំធេង ក្នុងជ័យជំនះរបស់បក្សកុម្មុយនិស្តកម្ពុជា>** ។

ការវាយសម្រុកនេះមានអមបន្ត ដោយការសម្លាប់រង្គាល ទៅលើរាស្ត្រសាមញ្ញតាមតំបន់ដែលស្ថិតនៅត្រើយខាងកើតនៃទន្លេមេគង្គ, ក៏ដូចជានៅភាគខាងជើងនិងភាគខាងត្បូងនៃរដ្ឋធានីដែរ ។ ចាប់ពីថ្ងៃទី១៦កុម្ភៈ១៩៧៥, អាមេរិកាំងចាប់ផ្តើមធ្វើ<ស្ថានភាព> ដែលសំដៅផ្តល់ស្បៀងទៅក្រុងភ្នំពេញនិងកងកម្លាំងប្រយុទ្ធបន្ទាប់ពីផ្លូវតមនាគមន៍ជើងទឹកនិងជើងគោក ត្រូវបានកាត់ផ្តាច់អស់ ។

នៅថ្ងៃទី១២មិថុនា១៩៧៥, ឧត្តមសេនីយស៊ុនស្តេន-ហៀងណង់ដៃស៍, ជាអគ្គបញ្ជាការនៃកងយោធពលខេមរភិបាល, បានសុំលាពីតំណែង ដើម្បីជៀសវាងការជំទាស់ជាយថាហេតុ ក្នុងកិច្ចបរិច្ចាចជាមួយខ្មែរក្រហម ។ រូបគាត់ត្រូវបានជំនួសដោយឧត្តមសេនីយស៊ុន-ស៊ុតសាខន ដែលបានក្លាយជាធាយអគ្គសេនាធិការថ្មី ។ ពីព្រោះចាប់តាំងពីខែមិថុនា១៩៧៤, ឯកអគ្គរដ្ឋទូតថ្មីនៃសហរដ្ឋអាមេរិក ផ្តន-ហ្គាន់ធៀន, បានមកកាន់តំណែងនៅស្ថានទូតឯក្រុងភ្នំពេញ ។ ហ្គាន់ធៀន បានសាកល្បងរកដំណោះស្រាយស្តីពីវិបត្តិកម្ពុជាតាមកិច្ចបរិច្ចាច, ដូចបានធ្វើរួចហើយ រវាងពួកប៉ាថេត-ឡាននិងរដ្ឋាភិបាលលាវ។ រហូតដល់ចុងឆ្នាំ១៩៧៤, ហ្គាន់ធៀនបានទាក់ទងជាមួយឯកអគ្គរដ្ឋទូតបារាំង, ម៉ាលាក់, ប្រចាំការនៅប៉េកាំង ជាទីដែលស្តេចសីហនុស្ថិតនៅទីនោះ ។ ម៉ាលាក់ និងអនុប្រធាន ម៉ាឡា បានជួយជ្រោមជ្រែងហ្គាន់ធៀនឲ្យមានកិច្ចប្រជុំមួយនៅម៉ាទីនីក រវាងប្រធានាធិបតីបារាំង វ៉ាឡេរី ហ្សឺស្កាដ ដេស្តាំង ជាមួយប្រធានាធិបតីអាមេរិកាំង ហ្សឺរ៉ាល់-ហ្សឺ, ដែលទាំងពីរនាក់បានអញ្ជើញស្តេចសីហនុ ឲ្យត្រឡប់មកកាន់អំណាចវិញ ។ ប៉ុន្តែសីហនុបានឆ្លើយថា ៖ **<ហួសពេលហើយ>** (ប្រសាសន៍ផ្តល់របស់ចូន-ហ្គាន់ធៀន, អតីតឯកអគ្គរដ្ឋទូតអាមេរិកាំងប្រចាំក្រុងភ្នំពេញ, ក្នុងភាពយន្តឯកសារ <ការរលំនៃក្រុងភ្នំពេញ>) ។ ពិតហើយ, ព្រោះអនាគតនៃប្រជាស្រ្តីខ្មែរនិងប្រទេសខ្មែរ បានធ្លាក់ក្នុងកណ្តាប់ដៃមិននិងយួនតាំងពីយូរលង់ ហើយគោលបំណងនៃ<មហាមិត្តតាំងពី>របស់ស្តេចសីហនុ គឺកែប្រែកម្ពុជាឲ្យទៅជារដ្ឋកុម្មុយនិស្ត, ដូច្នេះការអនុញ្ញាតសីហនុ ឲ្យមកសោយរាជ្យវិញ ជារឿងយល់សប្តិ ។

ដោយសង្ឃឹមថា ការចេញដំណើររបស់លោក នឹងបើកចំហឲ្យមានការចរចាជាមួយខ្មែរក្រហម, សេនាប្រមុខលន់-លន់បានចាកចោលទីក្រុងភ្នំពេញ ទៅកាន់ហូណូលូ, កោះហាវៃ, តាមសំណូមពរពីរដ្ឋាភិបាល ។ ចំណែកឧត្តមសេនីយស៊ុន

កាំខ្នុរ, ជាប្រធានព្រឹទ្ធសភា, ត្រូវបានតែងតាំងជាប្រមុខរដ្ឋស្តីទី ។ ក្នុងខណៈនោះ, ខ្មែរក្រហមដំណើរការយកបានទីក្រុងអ្នកលៀង ជាទីតាំងសំខាន់ចុងក្រោយ ដែលកាត់កាប់ដោយកងទ័ពសាធារណរដ្ឋតាមដងទន្លេមេគង្គ, នៅចម្ងាយ៦០គ.ម. ខាងអាគ្នេយ៍ទីក្រុងភ្នំពេញ តាមផ្លូវជាតិលេខ១ ។ នៅថ្ងៃទី១២មេសា១៩៧៥, កងទ័ពក្រហម ចក្រ ដែលចេញពីនាវាផ្ទុកយន្តហោះនៅឈូងសមុទ្រសៀម បានមកជំនួសសមាជិកនិងបុគ្គលិកនៃស្ថានទូតអាមេរិកាំង ។ ឧត្តមសេនីយស្នាក់នៅកាំខ្នុរ ក៏បានចេញដំណើរក្នុងពេលនោះដែរ ។ នៅថ្ងៃទី១៥មេសា១៩៧៥, ខ្មែរក្រហមចូលកាន់កាប់ទីក្រុងតាខ្មៅ នៅចម្ងាយ១០គ.ម. ខាងត្បូងក្រុងភ្នំពេញ ហើយវាយសំរុកឆ្ពោះទៅស្ថានមុនីវង្ស ព្រមទាំងអាកាសយានដ្ឋានផង ។

ស្តីពី«ជ័យជំនះ»របស់ខ្មែរក្រហម នៅថ្ងៃទី១៧មេសា១៩៧៥, តាមការអះអាងរបស់ វិលីយ៉ាម-ឌីឃើ នៅក្នុងសៀវភៅ «ចិននិងវៀតណាម ៖ ប្រសគល់នៃវិវាទ», បេឃើលី, កាលីហ្វ័រនៀ, ទំព័រ៦០, និងការអះអាងរបស់ អ៊ីសាក់ស៍ នៅក្នុងសៀវភៅឈ្មោះឈ្មោះ: «ខ្វះកិត្តិយស», ទំព័រ២៧៦ **«ពលទាហានយៀកកុង២កុងពលធំបានចូលរួមក្នុងការវាយសំរុកផ្តាច់ព្រំត្រលើក្រុងភ្នំពេញ»** ។ ចំណែក ខេ ហ្គាហ្វ, អ្នកកតិកាសៀវភៅឈ្មោះ: «ប្រសកែវនៃរបបប៉ុល-ពតនៅកម្ពុជា», ១៩៨៧, ទំព័រ១៣៨, បានបញ្ជាក់ដោយផ្នែកទៅលើបទសម្ភាសន៍មួយនៅប្រទេសយួនថា ៖ **«កាំភ្លើងធំរបស់យួនបានចូលរួម ក្នុងការវាយលុក ដើម្បីបំបែកក្រុងភ្នំពេញ»** ។ អ្នកកតិកាសៀវភៅឈ្មោះ: «ត្រីកោណចិន-កម្ពុជា-វៀតណាម» ទំព័រ១៨៨ បញ្ជាក់ថា ៖ **«នៅចុងឆ្នាំ១៩៧៤, សាឡុត-សរបានធ្វើដំណើរទៅប៉េកាំង និងហាណូយ ដើម្បីស្នើរកជំនួយយោធា ។ យួនខាងជើងបានផ្តល់កាំភ្លើងធំមធ្យម និងអ្នកបាញ់មួយចំនួន ។ ទស្សនកិច្ចនេះពុំត្រូវបានផ្សព្វផ្សាយឲ្យដឹងទេ, សាឡុតសរ-ប៉ុលពតតែងបដិសេធជាមិច្ច នូវការចូលរួមណាមួយពីយួន នៅក្នុងជ័យជំនះជាប្រវត្តិសាស្ត្រ នៅថ្ងៃទី១៧មេសា១៩៧៥នេះ»** ។

ប៉ុន្តែកត្តាធំៗដែលបានជំរុញសាឡុត-សរឲ្យសំរេចបាន «ជ័យជំនះជាប្រវត្តិសាស្ត្រ»នេះ មាន៦ចំណុចគឺ ៖

- ១- ដោយសារសភាគនិងប្រជារាស្ត្រអាមេរិកាំងឈប់គាំទ្រសង្គ្រាម ឈប់ផ្តល់ជំនួយចំពោះសាធារណរដ្ឋខ្មែរ ។
- ២- ដោយសារសហភាពសូវៀត ប្រាថ្នាឲ្យកម្ពុជាក្លាយជារដ្ឋកុម្មុយនិស្ត នៅក្នុងសហព័ន្ធតំណាចចិន តាមគំរោងរបស់អង្គការកុម្មុយនិស្តអន្តរជាតិសូវៀត ។
- ៣- ដោយសារចិនកុម្មុយនិស្ត ចង់ឲ្យកម្ពុជារបស់ប៉ុល-ពត ក្លាយជាកូនសម្លា-យរបស់គេ សំរាប់ទុកនៅក្រោយខ្នងយួន ដើម្បីទប់ទល់ជាមួយឥទ្ធិពលសូវៀត និង

ឯសំរាប់ពង្រីកឥទ្ធិពលចិននៅក្នុងប្រទេសសៀម...។

៤- ដោយសារយួនកុម្មុយនិស្ត មានបំណងឲ្យផែនការយៀកមិញ ដែលពួកគេ បានបង្កបង្កើតតាំងពីឆ្នាំ១៩៧០នៅកម្ពុជា បានទៅដល់ទីដៅ ដើម្បីឲ្យខ្មែរបានកាប់ សម្លាប់គ្នាឯងជំនួសពួកគេ ទៅតាមលទ្ធិកុម្មុយនិស្តព្រៃផ្សៃ រួចហើយខ្មែរត្រូវនៅ ក្រោមរណបយួន ។

៥- ដោយសារនយោបាយបាយដីវាងវៃនៃរាជរដ្ឋាភិបាលរួបរួមជាតិកម្ពុជា និងរណ សិរុរុបរួមជាតិកម្ពុជារបស់សីហនុ ដែលមានអនុភាពខ្លាំងក្លាលើអាកអន្តរជាតិ ។

៦- ដោយសារបញ្ជីផ្តុំខ្មែរមួយចំនួន ដែលជួបប្រទះអំពើពុករលួយ អំពើផ្តាច់ ការ និងអំពើអយុត្តិធម៌ក្នុងសង្គមខ្មែរ ហើយនឹកមមែដល់ភាពស្អាតស្អំ ស្មើភាពគ្នា នៅក្នុងទ្រឹស្តីនៃលទ្ធិម៉ាកស៊ីស-ឡេនីនីស្ត ។

ក្តីទាំងប្រាំមួយ ដែលសុទ្ធតែជាមធ្យោបាយសំរាប់សំរួលដល់អំពើល្មោធពាន របស់សត្រូវយួន បានបាក់សង្កត់ព្រមគ្នាមកលើប្រជារាស្ត្រខ្មែរ នៅពេលដែលរា- ស្ត្រខ្មែរ ត្រូវបានបណ្តេញចេញពីផ្ទះសំបែង ពីទីក្រុង ដោយចោលទ្រព្យសម្បត្តិ ដោយបែកបាក់គ្រួសារ តាមរបៀបព្រៃផ្សៃរកទីបំផុតគ្មាន ។ អ្វីដែលខ្ញុំបាទបានឃើ ញច្បាស់ប្រាកដ គឺវិធានការណ៍៤ ក្នុងចំណោមវិធានការណ៍៥ ដែលសត្រូវយួន ធ្លាប់បានប្រើ សំរាប់បំបាត់ពូជខ្មែរ នៅមុនសម័យអាណានិគមបារាំង, បានចាប់ផ្តើម ដំណើរការជាស្វ័យប្រវត្តិដូចជា ៖

- ★ **វិធានការណ៍ទី១** ៖ «បំផ្លាញពុទ្ធសាសនា» ឬព្រលឹងខ្មែរ
  - មានការចាប់ផ្តើមព្រះសង្ឃ ទូទាំងប្រទេស ។
  - ប្រមូលពុទ្ធបដិមាករបោះចោលក្នុងស្រះ ឬវាយកំទេចចោល តាមទ្រឹស្តីថា «ព្រះមួយអង្គ ស៊ីម៉ង់មួយបាវ» ។
  - ដុតបំផ្លាញគម្ពីរ សាស្ត្រា និងសៀវភៅធម៌ ។
  - រុះរើបំផ្លាញក្នុងវិហារ យកទៅធ្វើសំណង់ផ្សេងៗ ឲ្យយកដែកសរសៃ ។
- ★ **វិធានការណ៍ទី២** ៖ «បំផ្លាញសម្បត្តិធម្មជាតិខ្មែរ» ឬសំណង់ក្នុងប្រទេស ឬ សាច់ ឈាម សរសៃខ្មែរ ។
  - កាប់បំផ្លាញព្រៃឈើ ធ្វើដីដំណាំថ្មី ដោយទុកដីស្រែចំការចាស់ចោលទំនេរ។
  - ផលដំណាំត្រូវលិចលង់ដោយទឹកជំនន់ ដែលបណ្តាលពីទំនប់ ។
  - សត្វពាហណៈគោក្របីត្រូវស្លាប់ ក្នុងក្បួនរទេះដឹកជញ្ជូន ឬដោយការភ្ជួររាស់ ទាំងព្រឹកទាំងល្ងាច ។
  - ផ្ទះសំបែង, សាលារៀន, អាគារនានា ត្រូវរុះរើយកទៅសង់មន្ទីរសំរាប់កម្មាភិ បាលនៅក្នុងព្រៃ ។

- ផ្លូវថ្នល់ ស្ពានតូចធំ ត្រូវបានបំផ្លាញខ្ទេចខ្ទីរ តាំងពីពេលសង្គ្រាម ។
- ★ **វិធានការណ៍ទី៣** ៖ «បំបាត់មេដឹកនាំខ្មែរ» ឬមាត់ ច្រមុះ ត្រចៀក ភ្នែក ខ្នុរ-ក្បាលខ្មែរ
- មន្ត្រី អ្នករដ្ឋការតូចធំ ខ្ញុំរដ្ឋការ ត្រូវបានប្រមូលទៅសម្លាប់ចោលទាំងក្រុម ។
- ឆាយទាហាន ឆាយទាហានរង គ្រប់បណ្តាស្តី ត្រូវបានប្រមូលទៅទទួល«សម្តេចធំ» ហើយត្រូវស្លាប់គរជើងគ្នា ។
- បញ្ជាវន្ត ធីស្សិត សិស្សថ្នាក់ទីបញ្ចប់ សុទ្ធតែត្រូវបានចាត់ទុកជាខ្មែរសង្វាក់សេ.អី.អាអាមេរិកាំង ត្រូវស្លាប់ទាំងរណ្តៅ ។ ចំណែកសិស្សថ្នាក់បញ្ចប់ បានទទួលពាក្យណែនាំថា «ចើងបានបាក់អង ឬបាក់ខ្ទុប ត្រូវលើកទំនប់ ឬជីកប្រឡាយ» ។

★ **វិធានការណ៍ទី៤** ៖ «បំបាត់ប្រជារាស្ត្រខ្មែរ» ឬដៃជើង អង្គប្រាណខ្មែរ

- ប្រជាជនថ្មីទាំងអស់ជាលើយសិក ជាអ្នកចាញ់សង្គ្រាម និងជាខ្មាំង ព្រោះមិនបានចូលរួមជាមួយបដិវត្តន៍ឲ្យទាន់ពេល ។ កំហុសសូម្បីត្រឹមពាក្យមួយម៉ាត់ អាចត្រូវកាត់ទោសដោយចៅក្រមក្មេងៗ, អាចត្រូវប្រហារជីវិតដោយពេជ្ឈ្យាយាតក្មេងៗ។ ទាំងអស់គ្នាត្រូវធ្វើ«ពលកម្ម» ដោយគ្មានពេលម៉ោងកំណត់ គ្មានសំលៀកបំពាក់, គ្មានចំណីអាហារ និងថ្នាំសង្កូវគ្រប់គ្រាន់ ។ ការបាត់បង់សេរីភាពទាំង១០០ភាគរយរបស់ប្រជារាស្ត្រខ្មែរ នៅជំនាន់នោះស្ថិតនៅត្រង់ ៖ «ឃ្លានមិនហ៊ានមាត់, ឈឺមិនហ៊ានថ្ងូរ និងស្លាប់មិនហ៊ានយំ» ។

ប្រជាជនចាស់មួយចំនួន ដែលដើរមិនទាន់«កងប្រវត្តិសាស្ត្រ» ក៏ត្រូវបានចាត់ទុកជា «ខ្មាំង» ដូចគ្នា ។

ចំណែក **វិធានការណ៍ទី៥** គឺ «បញ្ចូលជនជាតិយួន» លោកអ្នកអាងនឹងបានឃើញក្នុងដំណាក់កាលមួយទៀត ក្រោយថ្ងៃទី៧មករា១៩៧៩ ។

នៅទីបំផុត, កម្មាភិបាលនិងយោធាដែលបានបំរើបដិវត្តន៍ ក៏ជាខ្មាំងដែរ, ព្រោះតែពាក្យចោទប្រកាន់ថា «ក្បាលយួនខ្ពស់ខ្មែរ» ឬ«អាយ៉ងយួន» ។ ប៉ុន្តែតាមពិត ក្នុងផ្លូវខ្មែរក្រហមនិងផ្លូវរណសិរ្ស, ទាំងដើមចោទទាំងចុងចោទ, ពីថ្នាក់ទាបបំផុតដល់ថ្នាក់កំពូល សុទ្ធជា«អាយ៉ងយួន»ទាំងអស់, ព្រោះយួនជាអ្នកបណ្តុះបណ្តាល ជាអ្នកឲ្យជំនួយ ក្នុងបំណងសំរាប់បំរើផលប្រយោជន៍របស់យួន ហើយមិនដែលឃើញខ្មែរទាំងអស់នេះ បានធ្វើចៅហ្វាយលើយួនទេ ។ ខ្មែរក្លាយជាសត្រូវរវាងខ្មែរ គ្នាឯងពេញប្រទេស រហូតដល់សព្វថ្ងៃ ដោយសារនយោបាយរបស់ទមិទ្យ អនុវត្តិយកមួយនិស្ត ដែលហូរ-ជីមិញបានយកមកបង្រៀនដល់ខ្មែរ ដូចពាក្យស្លោកក្នុងពុទ្ធនិយាយថា ៖ «ក្តែកពាំផ្តែល្វា រាយគ្រប់ស្រុក តំណទៅមុខ អ្នកស្រុកស្រែកយំ»

ពិតហើយ, សត្វក្អែកគឺអ្នកដើរយោសនា បញ្ចុះបញ្ចូល ឱបាយកោកកាក ដែលនិយមតែសំលៀកបំពាក់ជាឱបខ្មៅ ។ បន្ទាប់មកផ្ទៃល្វា គឺទ្រឹស្តីកុម្មុយនិស្ត ដែលអ្នករាងអំពីភាពស្អាតស្អំ សំបូរបែប ស្មើភាព មហាអស្ចារ្យជាដើម, ប៉ុន្តែដូចពាក្យឧបទ្វេសខ្មែរមួយឃ្លាទៀតថា ៖ «លោកថាព្យាដង សំបកក្រៅហោង ភ្លឺផ្អែកយល់យង់ រីឯក្នុងផ្ទៃ សឹងតែមមង់ ក្រាស់ក្រែកនៅក្នុង ឆ័យនោះសោតណា» ។ ចំណែកអ្នកស្រុកស្រែកយំនោះ ដោយហេតុអ្វី ? គឺដោយសារបុណ្យខ្មោចមួយ ដែលមានសាកសពជិតបីលាននាក់ ។

គ្មាននរណាម្នាក់ទទួលខុសត្រូវ ចំពោះមហាវិនាសកម្មនេះ ឮយ៉ាងហោចណាស់ ភ្ញាក់រលឹកអំពីកំហុស ហើយរាប់សុខស្មារតីករកងធ្យោបាយ ដើម្បីបញ្ចប់អំពើល្អានពានរបស់យួនឡើយ ។ ដូចជាក្នុងបទសម្ភាសន៍មួយ ដែលហ្សឺន-ឡាតូឡើវ បានចោទសំនុំទៅនាពេត្តម-សីហនុថា ៖ «នៅឆ្នាំ១៩៧០, ហេតុអ្វីបានជាសម្តេចជួយជ្រោមជ្រែងក្រុមប៉ុល-ពត ឲ្យទទួលបានជ័យជំនះ ដែលបានបណ្តាលឲ្យវាស្រ្តីខ្មែរស្លាប់ជាងពីរលាននាក់ ? » ។ ចម្លើយ «ព្រោះខ្ញុំកុរុណាមិនដឹងថា ក្រុមប៉ុល-ពតសាហាចព្រៃផ្សៃដូច្នោះ» ។

ក្រោយជ័យជំនះជាប្រវត្តិសាស្ត្រនៅថ្ងៃទី១៧មេសា១៩៧៥, ដោយប្រមូលឈប់ឈរនឹងពួក«អាយ៉ងយួន», ប៉ុល-ពតសម្លាប់កំមុខ ជាមួយការសវិតសំរាំង «ខ្មាំង»នៅទូលស្រែង ឬត្រពាំងក្រឡឹងទី២, ដោយហេតុថា នៅក្នុងបក្សកុម្មុយនិស្តកម្ពុជា, នៅមុនឆ្នាំ១៩៦៦ មានឈ្មោះថា បក្សពលករកម្ពុជា, ហើយមុនសមាជបក្សលើកទី២ នៅឆ្នាំ១៩៦០ មានឈ្មោះថា បក្សប្រជាជនបដិវត្តន៍កម្ពុជា មានខ្មែរក្រហមពីរប្រភេទ ដែលតាំងខ្លួនជាអ្នកជាតិជនជាតិដើមដូចគ្នា, ប៉ុន្តែមួយក្រុមជាមិត្តភក្តិកុម្មុយនិស្តមកពីប្រទេសបារាំងឬសៀមជំនាន់ឆ្នាំ៥០, មួយក្រុមទៀត ជាខ្មែរយៀកមិញជំនាន់ឆ្នាំ៤០ ។ ក្រោយជ័យជំនះ, ខ្មែរក្រហមជាមិត្តភក្តិ ភាគច្រើនបានកាន់កាប់មុខតំណែងក្នុងរដ្ឋប្បវេណីបក្សនៅភ្នំពេញ ដូចជាខៀវ-សំផន, សុន-សេន, អៀង-សារី, នួន-ជា, ប៉ុល-ពតជាដើម, ហើយខ្មែរក្រហមជំនាន់យៀកមិញ ភាគច្រើនចូលកាន់កាប់មុខនាទី ជាកម្មាភិបាលបក្ស នៅតាមភូមិភាគឬតំបន់ ដូចជា ជូ-ចិត្ត លេខាធិការនៅភូមិភាគបស្ចឹម, មូល-សម្បត្តិ (រស់-ញឹម) លេខាធិការនៅភូមិភាគពាយ័ព្វ, សោ-ភឹម លេខាធិការនៅភូមិភាគបូព៌ា, ណី-សារ៉ាន (យ៉ា) លេខាធិការនៅភូមិភាគឦសាន, ព្រំ-សម្បត្តិគណបញ្ជាការកងពលធំ១៧១, កែវ-មុនី, កែវ-មាសជាដើម។

វិបត្តិផ្ទៃក្នុងរបស់ខ្មែរក្រហម បានចាប់ផ្តើមនៅពេល ដែលទស្សនាវដ្តីយុវកក (យុវជនកុម្មុយនិស្តកម្ពុជា) របស់បក្ស បានចុះផ្សាយអត្ថបទ១០០១៧ ដើម្បីរំលឹកដល់ឆ្នាំខួបទី២៥របស់បក្ស ដោយបើកកាយឡើងវិញ អំពីការបង្កបង្កើតបក្សប្រ-